

A Genealogy of Human Nature and the State in Political Philosophy^{**}

Yared Akarapattananukul^{*}

Abstract

This research article focuses on the understanding of the relationship between human nature and the origins/duties of state in terms of political philosophy, including the understanding of state, citizen and sovereignty. It also gives an alternative to the study of the state and its right of existence with new perspectives on political philosophy, by shedding light on historical philosophy and genealogical approaches. The research deals with interpretative analysis on documentary research, by focusing on the genealogical approach in its qualitative methodology.

The result of the study shows that the political thought on human nature is related to that of the state origins and existence in 4 perspectives, namely the absolutist view, the populist view, the fictional view and

^{*} Lecturer, Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Email: yared.ak@buu.ac.th

^{**} This research article reports the original research “A Genealogy of Human Nature and the State in Political Philosophy”, granted by the Faculty of Political Science and Law, Burapha University Research Fund

^{***} Received August 19, 2022; Revised April 27, 2023; May 8, 2023.

constitutionalism and constituent power. In addition, the research presents 6 ideologies of the state; that is to say, Liberalism, Pluralism, Neo-right Ideology, Social Contract Theory, Statism and Republicanism and Marxist. Moreover, it reveals three significant points. Firstly, the study shows a broader view of the concept of state apart from the definition of territory and boundary. Secondly, the genealogical perspectives on the concept of state reveal a wider area and complex scopes of political science and political studies, especially on the context of modern political society where the state is bound to various issues of non-state actors in the modern political world, both within and outside states. Thirdly, the study of the genealogy of the state inquires into state powers, scopes and how to place a modern state in the modern context.

Keywords: Genealogy, Human Nature, State, Political Philosophy.

วงศาคณาญาติด้วยธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในปรัชญาการเมือง**

ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล *

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์ และการเกิดขึ้น/หน้าที่ของรัฐ ในทางปรัชญาการเมือง และเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับรัฐ พลเมือง และอำนาจอธิปไตย รวมทั้งเพิ่มทางเลือกในการศึกษาปรัชญาการเมือง ด้วยแนวทางประวัติศาสตร์ปรัชญา และวงศาคณาญาติ โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ และตีความเอกสารผ่านกรอบของการศึกษาในเชิงวงศาคณาญาติ

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดทางการเมืองในเรื่องของธรรมชาติมนุษย์สัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและมียุคของรัฐ 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองแบบอำนาจสมบูรณ์สูงสุด มุมมองแบบมวลชน มุมมองแบบรัฐสมมติ และมุมมองแบบอำนาจรัฐธรรมนุญนิยมและอำนาจเชิงสถาบัน นอกจากนี้ งานวิจัยครั้งนี้ ยังเสนอวงศาคณาญาติของรัฐในเชิงอุดมการณ์ 6 รูปแบบ ได้แก่ เสรีนิยม พหุนิยม อุดมการณ์ขวาใหม่ ทฤษฎีสัญญา

* อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อีเมล: yared.ak@buu.ac.th

** บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “วงศาคณาญาติด้วยธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในปรัชญาการเมือง”ทุนสนับสนุนจากทุนอุดหนุนการวิจัย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ได้รับบทความ 19 สิงหาคม 2565; แก้ไขปรับปรุง 27 เมษายน 2566; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 8 พฤษภาคม 2566

ประชาคม อุดมการณ์แบบรัฐนิยมและสาธารณรัฐนิยม และมาร์กซิสต์ ซึ่งแสดงให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก การขยายขอบเขตของรัฐจากนิยามเรื่องดินแดนหรืออาณาเขต ไปสู่มุมมองทางการเมืองในมิติอื่น ๆ ประการที่สอง การขยายขอบเขตของรัฐศาสตร์และการศึกษาทางการเมืองที่กว้างขวางและซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะจากบริบทของสังคมการเมืองสมัยใหม่ ที่ซึ่งรัฐถูกนำมาเชื่อมโยงกับประเด็นต่าง ๆ ในโลกการเมืองสมัยใหม่ ทั้งตัวแสดงที่อยู่ภายในและภายนอกรัฐ ประการที่สาม การตั้งคำถามถึงอำนาจและขอบเขต รวมทั้งการจัดวางรัฐสมัยใหม่ในบริบทของโลกสมัยใหม่

คำสำคัญ : วงศาวิทยา ธรรมชาติของมนุษย์ รัฐ ปรัชญาการเมือง

บทนำ

แนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจศึกษาในฐานะมุมมองและฐานคิดเบื้องต้นทางปรัชญาการเมืองมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ปรัชญาการเมืองกรีกโบราณจนจบจนปรัชญาการเมืองหลังสมัยใหม่ในปัจจุบัน ภายใต้คำอธิบายที่แตกต่างกันของนักปรัชญาการเมืองแต่ละท่าน ซึ่งมักจะนำไปสู่ความแตกต่างในมุมมองของแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงมาจากฐานคิดเบื้องต้นในเรื่องของสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และรัฐด้วย ตัวอย่างเช่น การทำความเข้าใจธรรมชาติของกฎหมายว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น หรือการทำความเข้าใจความชอบธรรมของการใช้ความรุนแรงทางการเมือง หรือการเกิดขึ้นของทฤษฎีสัญญาประชาคม (social contract) ล้วนแล้วแต่มีฐานคิดมาจากความเข้าใจเรื่องสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และรัฐที่แตกต่างกันในนักคิดแต่ละคน นอกจากนี้ มุมมองหลักต่าง ๆ ของสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และธรรมชาติของรัฐ ก็มักจะมี

ความสัมพันธ์ต่อการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน สอดคล้อง และร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบอีกด้วย

มุมมองเกี่ยวกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และการเกิดขึ้นของรัฐมักจะได้รับ ความสนใจศึกษาอย่างมากจากงานเขียนของเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) ตัวอย่างเช่น อริสโตเติลกล่าวถึงการเกิดขึ้นของสังคมในระดับเล็กหรือที่เรียกว่าชุมชน หรือ koinonia ภายในนครรัฐ หรือ polis ซึ่งแตกต่างจากการเกิดขึ้นของรัฐในสภาวะ ธรรมชาติ ที่เป็นองค์ประกอบของสังคมในระดับใหญ่ แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาพิจารณา พัฒนา และปรับปรุง อีกครั้งในศตวรรษที่ 16 โดยค้นพบได้ในข้อเขียนที่เชื่อถือได้ทาง ปรัชญาการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะในงานของ ฌอง โบแดง (Jean Bodin) ที่นำมาใช้อธิบายแนวคิดเรื่อง ‘ประชาสังคม’ และนำมาสู่คำอธิบายในการเกิดขึ้นของรัฐ และความชอบธรรมในการเกิดขึ้นของรัฐที่ถูกสร้างโดยมือของมนุษย์อันแตกต่างจากรัฐใน สภาวะธรรมชาติ โบแดงมีความเห็นสอดคล้องกับอริสโตเติลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติและการแบ่งแยกระหว่างอำนาจของผู้ปกครองที่เรียกว่า potestas และ imperium ซึ่งแตกต่างจากอำนาจของหัวหน้าครอบครัวอย่างความเป็นบิดา ที่เรียกว่า dominium (Ross, 1946, p. 270) แต่สำหรับโบแดงแล้ว ไม่มีการจัดตั้งสิ่งที่เรียกว่ารัฐ แบบดั้งเดิม มีเพียงการอยู่กันแบบครอบครัวในสภาวะธรรมชาติที่กลมกลืนไปด้วยกัน และการรวมกลุ่มกันของครอบครัวนี้เอง ที่ภายหลังถูกพัฒนาเป็นการแบ่งงานกันทำ กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ และรวมถึงชุมชนและรัฐด้วย (Ross, 1946, p. 268)

นอกจากนี้ มุมมองของโบแดงดังกล่าวยังมีอิทธิพลต่อมุมมองต่าง ๆ ของ แนวคิดสัญญาประชาคมในศตวรรษที่ 16 – 18 ด้วย อย่างไรก็ตาม สำหรับอริสโตเติล แล้ว หน่วยทางสังคมไม่ว่าจะในระดับเล็กอย่างชุมชนหรือระดับใหญ่อย่างรัฐ เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ที่ ต้องการค้นหาชีวิตที่ดี (good life) ในขณะที่ยามมองของโบแดงและนักคิดส่วนใหญ่

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เชื่อมโยงถึงพันธสัญญาร่วมกันในการให้กำเนิดรัฐ ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ไม่ได้เกิดจากสภาวะธรรมชาติ และถูกสร้างขึ้นภายหลังจากสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ (Das, 1975, p. 63) มุมมองที่แตกต่างกันดังกล่าว นำไปสู่ความแตกต่างในการมองอำนาจอันชอบธรรมของรัฐ จากแต่เดิมที่มีความสมบูรณ์ภายในตัวเองในอดีต มาสู่การเป็นรัฐที่มีสถานะภายใต้กฎหมาย ซึ่งอาจจะไม่ใช่เครื่องมือที่สมบูรณ์และมีเหตุมีผลมากนักในการเมืองสมัยใหม่ (Minogue, 1995, p. 106) แต่ทั้งนี้ ก็ไม่ได้หมายความว่าแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่จะแตกหักจากแนวคิดการเมืองในอดีตอย่างชัดเจน นักคิดทฤษฎีสัญญาประชาคมที่มีมุมมองเรื่องของการเกิดขึ้นของรัฐตามธรรมชาติตามแนวคิดของยุคโบราณก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ ตัวอย่างเช่น โจฮันเนส อัลทูซิอุส (Johannes Althusius) ซึ่งมองความสัมพันธ์ทางการเมืองในลักษณะของการมีรัฐตามธรรมชาติ ด้วยการเชื่อมโยงกับแนวคิดอำนาจอธิปัตย์ เพื่อเป้าหมายในการสร้างความสุขและความยุติธรรมให้กับทุกคน (Malan, 2017, p. 19–21)

นอกจากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีมุมมองทางปรัชญาการเมืองอันหลากหลายของนักคิดอื่น ๆ ต่อการเกิดขึ้นและการมีอยู่ของรัฐ ซึ่งสัมพันธ์กับการอธิบายสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ และนำไปสู่มุมมองที่หลากหลายต่อแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเฉพาะในยุคสมัยใหม่ด้วย (Leftwich, 2004; Frazer and Hutchings, 2008; Crick, 2013) ตัวอย่างเช่น มุมมองของ ฮานนา อาเรนต์ (Hannah Arendt) ที่กล่าวถึงความสมบูรณ์ในตัวเองของความเป็นการเมือง กล่าวคือ ความเป็นการเมืองก็คือการพูดคุย และสร้างบทสนทนาระหว่างผู้คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ ต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ (Arendt, 1958, p. 5) ที่สมบูรณ์แล้วในตัวเอง (in itself) แนวคิดดังกล่าวต้องอาศัยมุมมองต่อสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ที่มีเสรีภาพเป็นเงื่อนไขหรือพื้นฐานที่สำคัญ นั่นเอง ในขณะที่ คาลล์ ชมิทท์ (Carl Schmitt) กล่าวถึงความเป็นการเมืองในลักษณะของการแบ่งแยกมิตรและศัตรู (Schmitt, 2007,

p. 12) ธรรมชาติของมนุษย์โดยนัยนี้ จึงมีลักษณะของการไม่ไว้นื้อเชื่อใจกันสูง โดยเฉพาะความไม่ไว้นื้อเชื่อใจในฝ่ายตรงกันข้ามที่ถูกนิยามว่าเป็นศัตรูกับเรา นอกจากนี้ นักรัฐศาสตร์สมัยใหม่คนอื่น ๆ เช่น ไมเคิล โอคชอท (Michael Oakeshott) อาร์ จี คอลลิงวูด (R. G. Collingwood) และ ฌาคส์ ร็องซีเยร์ (Jacques Rancière) ก็มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นการเมืองที่มาจากฐานคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของรัฐที่แตกต่างกันด้วย (Collingwood, 1995; Oakeshott, 2003; Rancière, 2010; Alexander, 2014)

ด้วยเหตุที่แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในมุมมองของนักคิดทางปรัชญาการเมืองแต่ละคนมีความแตกต่างหลากหลายสูง อีกทั้งยังเชื่อมโยงในลักษณะของการเป็นฐานคิดให้กับการมองแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นการเมืองและแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ ด้วย การศึกษาทางสาขาวิชาที่เชื่อมโยงแนวคิดทั้งหมดของธรรมชาติของมนุษย์และรัฐงานวิจัยในครั้งนี้ จึงมีประโยชน์อย่างมากในฐานงานวิจัยพื้นฐาน (basic research) ซึ่งรวบรวมมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ อันนำไปสู่การก่อรูปขององค์ความรู้ในทางปรัชญาการเมืองที่จะเป็นฐานคิดให้กับแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ คุณูปการหนึ่งที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ นำมาสู่การทบทวนและตั้งคำถามพื้นฐานที่ว่า เราควรมีความคิดเกี่ยวกับรัฐและการเมืองอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์ และการเกิดขึ้น/หน้าที่ของรัฐ ในทางปรัชญาการเมือง และเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์ รัฐ พลเมือง และอำนาจอธิปไตย

2. เพื่อเพิ่มทางเลือกในการศึกษาปรัชญาการเมืองเพื่อใช้อธิบายแนวคิดทางการเมือง และการศึกษารัฐศาสตร์ ด้วยแนวทางประวัติศาสตร์ปรัชญา (History of Philosophy) และวงศ์วิทยา (Genealogy) อันเป็นการสร้างมุมมองแบบใหม่ที่มีต่อความเข้าใจทฤษฎีการเมืองว่าด้วยรัฐ และการมีอยู่ของรัฐ

3. เพื่อเปิดพื้นที่ในทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยพื้นฐาน (basic research) ให้มีความหลากหลายมากขึ้น จากงานวิชาการที่มีอยู่เดิม รวมถึงขยายขอบเขตในการอธิบายหลักการพื้นฐานของรัฐ ในแง่มุมเชิงวิชาการและบริบทเชิงปรัชญาการเมืองที่กว้างขึ้น อันเป็นพื้นฐานให้แก้ข้อสงสัยทางรัฐศาสตร์ด้านการเมืองการปกครอง และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของสังคมไทยและสังคมโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงตีความ (Interpretative Analysis) ทางปรัชญาการเมือง และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการพรรณนา (Descriptive) โดยเลือกใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก งานวิจัยนี้ดำเนินงานผ่านการค้นคว้าเอกสารทั้งปฐมภูมิ (original texts ของนักปรัชญาการเมือง) และทุติยภูมิ (งานศึกษา ตำรา เอกสาร บทความวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การตีความผ่านแนวทางการศึกษาวงศ์วิทยา (Genealogy) ในเชิงประวัติศาสตร์ปรัชญาของควอนติน สกินเนอร์ (Quentin Skinner) เป็นหลัก

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และรัฐโดยสามารถแบ่งตามมุมมองที่เกี่ยวข้อง 4 มุมมอง โดยผู้ศึกษาเห็นพ้องกับแนวคิดของ สกินเนอร์ (Skinner, 2009) ในเบื้องต้น และปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้การทำความเข้าใจ มโนทัศน์เรื่องวงศาวิทยาของธรรมชาติมนุษย์และรัฐ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบอำนาจสมบูรณ์สูงสุด (Absolutist View)

การเชื่อมโยงธรรมชาติของมนุษย์กับคำว่ารัฐที่เป็นที่นิยมมากที่สุด มักจะถูกใช้เพื่อเรียกแทนรัฐว่าเป็น แก่นสาร (entity) ที่เปรียบเสมือน ‘องค์กายทางการเมือง’ (body politic, corpus politicum) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มแบบพิเศษของพลเมืองที่อาศัยอยู่ภายใต้อำนาจอธิปัตย์อันปกครองโดยผู้นำ หรือกลุ่มผู้นำ ที่ดำรงอยู่ในฐานะหัวของรัฐ อย่างเช่นกษัตริย์ โดยมีนัยว่า พลเมืองดังกล่าวปรากฏในลักษณะองค์กายพหุที่เป็นส่วนเดียวกับความเป็นธรรมชาติของตนเอง หรือที่เรียกว่าธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งอยู่ภายใต้และต้องอาศัยการควบคุมจากอำนาจศูนย์กลางที่เด็ดขาด โดยองค์กายพหุดังกล่าวจะไม่สามารถกระทำการอันใดได้ หากขาดซึ่งอำนาจสูงสุดที่เปรียบเสมือนหัวเรือในการกำหนดทิศทางและการบังคับให้ทำตาม คำนิยามกระบวนการพื้นฐานที่สัมพันธ์กับลักษณะดังกล่าว ได้กลายมาเป็นความเข้าใจหลักของคำศัพท์ว่ารัฐ โดยเฉพาะการตั้งคำถามที่กำหนดคำแนะนำให้กับเจ้าผู้ปกครองในกระแสของยุคเรเนซอง (Renaissance) ที่ว่าเจ้าผู้ปกครองควรจะเป็นผู้ปกครองในลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถรักษาอำนาจและสถานะของตนเองภายในรัฐ หรือการทำให้ปลอดภัยจากการถูกโค่นล้มโดยกองกำลังภายในรัฐได้ (coup d'etat) โดยความเข้าใจจากยุคเรเนซองนี้ คำว่า ‘สถานะ’ (ของเจ้าผู้ปกครอง) ซึ่งเรียกว่า stato หรือ lo stato

จึงมีความหมายเดียวกับสิ่งเรียกว่า ‘รัฐ’ (state) ทั้งในภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส และคำว่า *staat* ในภาษาเยอรมันในเวลาต่อมา (Providera, 2021)

ในประเด็นนี้ มาคิอาเวลลี (Machiavelli) ถือเป็นนักคิดคนสำคัญที่โดดเด่นท่ามกลางบรรดานักคิดทางการเมืองทั้งหลาย ที่ได้เน้นถึงจุดยืนของความคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคงรักษาไว้ซึ่งสถานะของเจ้าผู้ปกครอง (*mantenere lo stato*) (Hexter, 1973, p. 152) ในงานเรื่อง *The Prince* บทที่ XVIII และ XIX มาคิอาเวลลีมองว่า มนุษย์มีคุณลักษณะส่วนใหญ่ทางด้านจิตวิทยา ที่มักจะเรียกว่า ‘ธรรมชาติของมนุษย์’ ซึ่งเป็นรากฐานที่ลึกที่สุดของพฤติกรรมซ้ำ ๆ นั่นก็คือ นิสัยที่หลอกลวง ไม่น่าไว้วางใจ และเห็นแก่ตัวอยู่เสมอ ลักษณะดังกล่าว ไม่เพียงสามารถอธิบายพฤติกรรมของพวกเขาได้อย่างมีเหตุมีผลเท่านั้น แต่ยังสามารถทำให้คาดการณ์พฤติกรรมของพวกเขาได้อีกด้วย สำหรับมาคิอาเวลลีแล้ว มนุษย์กระทำการตามความโน้มเอียงตามธรรมชาติของแต่ละปัจเจกชน บางคนระแวงระวัง บางคนใจร้อน หากคนที่มีความระแวงระวังถูกเรียกให้กระทำในเวลาที่ต้องใช้ความกล้า เขายอมล้มเหลว เช่นเดียวกัน หากคนใจร้อนถูกบังคับให้กระทำภายใต้สถานการณ์ที่ต้องใช้ความระมัดระวัง เขาก็จะถึงหายนะ ธรรมชาติของมนุษย์มีแนวโน้มที่จะผิดสัญญา พวกเขาประทับใจในภาพลักษณ์และผลลัพธ์ได้อย่างง่ายดาย พวกเขาเห็นแก่ตัวแต่ค่อนข้างไร้เดียงสา พวกเขาเคารพและยกย่องคุณธรรม แต่ส่วนใหญ่ไม่มีในตัวเอง มาคิอาเวลลีกล่าวว่าคงจะดีไม่น้อยหากมนุษย์สามารถปรับทัศนคติไปตามกาลเทศะ แต่อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Berridge, 2001, p. 539, 544; Cesa, 2014, p. 8; Bueno da Rosa, 2019)

แม้ว่าลักษณะเฉพาะทางจิตวิทยาของมนุษย์ตามธรรมชาติจะมีความทะเยอทะยาน แต่มนุษย์ก็ยังมีความกลัว โดยเฉพาะความกลัวที่จะสูญเสีย เป็นตัวขับเคลื่อนด้วยเช่นกัน ด้วยความจำเป็นในเรื่องความกลัวว่าจะไม่ปลอดภัย เปิดพื้นที่

ให้กับการใช้คุณธรรม (virtù) และเกียรติยศ (glory) ที่ดำเนินการโดยเจ้าผู้ปกครอง ไม่ใช่เพียงการปกครองระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในโชคชะตาตามธรรมชาติ ในผลงานของมาคิอาเวลลี ได้เน้นย้ำเสมอถึง ‘สิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องทำ’ โดยมักจะกล่าวในทำนองที่ว่า ถ้าเจ้าผู้ปกครองไม่ทำตามเช่นนั้น ก็จะถูกเกลียด และก็จะสูญเสียสถานะของการเป็นผู้ปกครองไป และการรักษาไว้ซึ่งสถานะของตน ก็จะนำไปสู่การรักษาไว้ซึ่งสถานะของรัฐ ซึ่งก็จะย้อนกลับมาสู่การรักษาสถานะของการเป็นเจ้าผู้ปกครองต่อไป หน้าที่ของผู้ปกครองในฐานะผู้มีอำนาจสมบูรณ์เบ็ดเสร็จ จึงต้องรักษาไว้ซึ่งองคาพยพทางการเมืองให้มีสุขภาพที่ดีและความเจริญรุ่งเรืองอยู่เสมอ สำหรับมาคิอาเวลลีแล้ว เจ้าผู้ปกครองที่งามสง่าจะต้อง “ทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า เขา (เจ้าผู้ปกครอง) จะสามารถดูแลรักษาชีวิตของตนเองและรัฐของตนให้ปลอดภัยได้” (Machiavelli, 1961, p. 141)

การมองรัฐในฐานะของอำนาจสมบูรณ์เบ็ดเสร็จนี้ ได้นำมาซึ่งการพัฒนาความคิดของการเมืองในยุโรป และพัฒนามาสู่แขนงของความคิดทางการเมืองแบบเบ็ดเสร็จ 2 รูปแบบในยุคสมัยใหม่ ในด้านหนึ่ง แนวคิดอำนาจเบ็ดเสร็จของกษัตริย์ได้สร้างนักคิดทางศาสนาและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับอำนาจอธิปไตยสูงสุดภายในรัฐ (soveraineté, summa potestas, suprema potestas) อย่างฟรานซิสโก เดอ วิโทเรีย (Francisco de Vitoria) โรเบิร์ต เบลลามีน (Robert Bellarmine) ฟรานซิสโก ซัวเรซ (Francisco Suárez) และโจฮันเนส อัลทุซซิอุส (Johannes Althusius) ซึ่งยืนยันว่าอำนาจของผู้ใดก็ตามในการปกครองจะต้องเป็นอำนาจที่ดำรงอยู่อย่างครอบคลุมชุมชนนั้น ๆ ทั้งหมด ผู้ปกครองจึงต้องเป็นผู้ปกครองแบบเบ็ดเสร็จสมบูรณ์เหนือองคาพยพของรัฐทั้งหมด (Kellison, 1621; Skinner, 2009, p. 329) โดยรูปแบบความคิดทางการเมืองในลักษณะนี้ มีต้นกำเนิดจากงานของฌอง โบแดง (Jean Bodin) ในเรื่อง Six Books of the Commonwealth ที่ตีพิมพ์ในปี 1576 และ

ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษครั้งแรกในปี 1606 โบแดงเริ่มต้นจากการตั้งเงื่อนไขในการทำ ความเข้าใจมนุษย์ตามธรรมชาติด้วยการผูกติดธรรมชาติมนุษย์ไว้กับแนวคิดทาง เทววิทยา ภายใต้ระเบียบที่มีเหตุผลซึ่งพระเจ้าทรงสร้างขึ้น และควบคุมโดยกฎ ธรรมชาติตามที่พระองค์กำกับไว้ ซึ่งพระองค์ได้ให้ทางเลือกทั้งความเมตตากรุณาและ ความชั่วร้ายไว้ให้กับมนุษยชาติบนโลก โดยมนุษย์สามารถใช้เจตจำนงเสรีของตนเองใน การเลือกประพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เอง (Power, 2020, p. 502)

ในการทำ ความเข้าใจสังคมการเมืองหรือรัฐธรรมาธิปไตย โบแดงอาศัยแนวคิด เรื่องอำนาจสูงสุดของพระเจ้ามาอธิบาย โดยตั้งคำถามที่ว่า อะไรที่ก่อรูปเมืองหรือรัฐ ขึ้นมา ตัวเขาเองให้คำตอบว่า ไม่ใช่ตัวเมืองหรือผู้คนที่สร้างรัฐขึ้นมา แต่เป็นสมาคมของ ผู้คนที่ยอมต่อองค์อธิปัตย์เพียงหนึ่งเดียวในฐานะหัวของรัฐ เปรียบเหมือนกับอำนาจ สูงสุดของพระเจ้า แม้ว่าในอาณาเขตของรัฐธรรมาธิปไตยดังกล่าวจะมีเพียง 3 ครั้วเรือนก็ ตาม หากผู้คนทั้งหมดยอมจำนนต่ออำนาจอธิปัตย์เพียงหนึ่งเดียว ก็ถือเป็นรัฐแล้ว (Bodin, 1606) นอกจากนี้นักทฤษฎีทางสังคมอย่างโบแดงก็ยังเห็นด้วยกับบอริสโตเติลใน การแบ่งอำนาจของผู้ปกครองรัฐแบบ potestas และ imperium ออกจากอำนาจของ ผู้ปกครองแบบพ่อปกครองคนในบ้าน (Ross, 1946, p. 270) ซึ่งทั้งอำนาจของ ผู้ปกครองรัฐและอำนาจของผู้ปกครองบ้าน ล้วนเป็นอำนาจที่ดำรงอยู่ตามสภาวะ ธรรมชาติ โดยไม่มีการจัดตั้งรัฐ ด้วยเหตุที่ว่า สำหรับโบแดงแล้ว มนุษย์ดำเนินชีวิตที่ เกี่ยวพันกับครอบครัวในลักษณะเดียวและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกับสภาวะธรรมชาติ และรัฐก็คือ "การรวมกลุ่มของครอบครัวและการครอบครองทรัพย์สินร่วมกัน ปกครอง โดยอำนาจสูงสุดและด้วยเหตุผล" (Bodin, 1606) กล่าวอีกนัยหนึ่ง สมาคมในรูปแบบ ของครอบครัวเป็นพื้นฐานและจุดเริ่มต้น ซึ่งในเวลาต่อมา ได้รับการพัฒนาสู่ระบบ การแบ่งงานกันทำ กลุ่มงานขนาดเล็ก สหภาพความร่วมมือ และชุมชน/รัฐ (Ross, 1946, p. 268) มุมมองดังกล่าว สามารถพิจารณาได้ว่า การเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของรัฐ

ไม่ได้มาจากการพัฒนาการตามธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง หากแต่เป็นสมมติของ
ผู้คนต่างหาก ที่ให้สถานะกับตัวรัฐ ในฐานะสิ่ง (entity) ที่มีอยู่และดำรงอยู่ภายใต้
ข้อตกลงของความยินยอมบางอย่าง ซึ่งเข้าใจได้ในนามของสิ่งที่เรียกว่า ‘กฎหมาย’
นั่นเอง นอกจากนี้ นักกฎหมายและปรัชญาการเมืองแบบคาลวิน (Calvinist) อย่าง
โจฮันเนส อัลทุซซุส (Johannes Althusius) ก็ยืนยันถึงการมีอยู่ของอำนาจอธิปไตยตาม
ธรรมชาติ ดังเช่นอำนาจบริสุทธ์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ โดยมองว่าการมีอยู่ของอำนาจรัฐ
และองค์อธิปัตย์ดังกล่าว จะนำมาซึ่งความสุขและความยุติธรรมให้กับทุกคนภายใน
ขอบเขตของอำนาจอธิปัตย์ได้ (Malan, 2017, p. 19–21)

ความคิดทางการเมืองแบบเบ็ดเสร็จในอีกรูปแบบหนึ่ง พบว่าอำนาจเบ็ดเสร็จ
ของกษัตริย์ได้นำไปสู่จินตภาพของรัฐแบบ ‘หัว-ร่างกาย’ โดยผู้นำแทนด้วยหัวที่มี
อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และประชาชนแทนด้วยร่างกาย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในแนวคิด
ที่เรียกว่า ‘เทวสิทธิราชย์’ (Divine Right of Kings) โดยพบได้จากคำปราศรัยของ
กษัตริย์อย่างพระเจ้าเจมส์ที่ 1 (King James I) ของอาณาจักรบริเตนใหญ่ ในปี 1605
พระเจ้าเจมส์ที่ 1 แถลงต่อรัฐสภาว่า “สถานะของกษัตริย์เป็นสิ่งที่สูงสุดในโลก เพราะ
กษัตริย์ไม่เพียงแต่เป็นแม่ทัพของพระเจ้าบนโลกมนุษย์ และนั่งบนบัลลังก์ของพระองค์
เท่านั้น แต่ว่าแม้แต่โดยพระเจ้าเอง (กษัตริย์ - ผู้เขียน) ก็ยังถูกเรียกว่าเป็นพระเจ้า
ทั้งหลาย (The state of monarchy is the supremest thing upon earth; for
kings are not only God's lieutenants upon earth, and sit upon God's throne,
but even by God himself are called gods)” (James, 1609) โดยนัยนี้ กษัตริย์
จึงเป็นผู้ที่ถูกแต่งตั้งโดยพระเจ้าด้วยตัวของกษัตริย์เอง โดยอำนาจสูงสุดเหนือดินแดน
รัฐของตนเอง เพื่อปกครองเหนือองคาพยพของรัฐทั้งหมดของเขา ทั้งนี้ มุมมองดังกล่าว
เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางผ่านการถ่ายทอดของเซอร์ โรเบิร์ต ฟิล์มเมอร์ (Sir Robert
Filmer) ผู้มีชื่อเสียงในศตวรรษที่ 7 ของอังกฤษ ในฐานะผู้ปกป้องอำนาจเทวสิทธิ์ของ

กษัตริย์ โดยการตอบโต้แนวคิดที่เชื่อว่ามนุษยชาติกำเนิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างอิสระเสรีจากการปกครองทุกรูปแบบ โดยฟิล์มเมอร์มองว่าแนวคิดดังกล่าวไม่ถูกต้อง เนื่องจากกษัตริย์ไม่ได้รับอำนาจมาจากประชาชน แต่รับโดยตรงมาจากการสถาปนาโดยตรงจากพระเจ้าด้วยตัวเอง กษัตริย์จึงเปรียบเสมือนผู้สำเร็จราชการแทนของพระเจ้านิรันดร์ มนุษย์ และจะต้องมีอำนาจสูงสุดและไม่ต้องถูกตั้งคำถาม อยู่เหนือองค์การทั้งหมดในรัฐหรืออาณาจักร (Skinner, 2009, p. 330)

2. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบมวลชน (Populist View)

ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบมวลชนเป็นมุมมองที่ตรงข้ามกับมุมมองแบบสมบูรณเดิมา โดยมุมมองนี้ยืนยันถึงความเข้าใจที่ว่า มนุษย์มีสภาวะตามธรรมชาติในลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมาก แต่กระนั้นก็มีแนวโน้มที่จะนำเอาความแตกต่างของปัจเจกแต่ละคนรวมเข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องส่วนรวม ตัวอย่างเช่น ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ล้วนเป็นสิ่งที่อยู่มาก่อนรัฐหรือสังคมการเมือง ดังนั้นการรวมตัวกันของผู้คนในสภาวะธรรมชาติเข้าสู่การเป็นรัฐแบบมวลชน จึงไม่ใช่ลักษณะของการรวมสมาชิกทั้งหมดในสังคมเฉพาะพื้นที่หนึ่งใด แต่เป็นแต่เป็นการรวมตัวของกลุ่มที่มีความโดดเด่นในสิทธิของตนเองที่เหมือนกัน และมีอัตลักษณ์ร่วมกันผ่านความทุกข์ยาก ชดของประเพณี และโชคชะตา (Urbinati, 2017; Blokker, 2019, p. 542) สำหรับมุมมองรัฐของแบบมวลชนแล้ว รัฐจึงสามารถเปรียบได้เสมือนกับการรวมกลุ่มของสหภาพมวลชน (civil union) หรือการรวมกลุ่มของผู้คน ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ว่าได้เคยเกิดขึ้นและดำรงอยู่มาก่อนแล้วตามสภาวะธรรมชาติ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ปกครองที่กระทำทางการเมืองแทนในสภาวะของการมีสังคมการเมือง ในรัฐแบบมวลชนดังกล่าวนี้ อำนาจอธิปไตยที่เป็นหนึ่งเดียวจึงถือเป็นสิ่งที่อยู่ติดตัวประชาชนทั้งหมดในรัฐ อันเป็นผลพวงที่มีมาตั้งแต่ที่พวกเขาอยู่ในสภาวะธรรมชาติก่อนที่จะมีรัฐหรือสังคมการเมือง และผู้นำหรือรัฐบาลที่มีอำนาจในการปกครอง ก็เป็นตัวแทนที่ถูก

เลือกขึ้นมาโดยประชาชนผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยที่ประชาชนต้องสามารถเรียกคืนอำนาจในการปกครองนั้นเมื่อไม่เป็นที่พอใจจากการที่ผู้ปกครองทำให้อำนาจอธิปไตยเสื่อมลงได้ (Skinner, 2011) ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า มุมมองนี้ก็ยืนยันถึงจินตภาพของรัฐแบบ ‘หัว-ร่างกาย’ ด้วยเช่นเดียวกับแนวคิดอำนาจอธิปไตย หากแต่ส่วนของร่างกายที่ถือครองอำนาจอธิปไตย ไม่ใช่หัวตามที่อ้างถึงในทฤษฎีทวิลักษณ์ แต่เป็นร่างกาย นั่นเอง

ความคิดแบบรัฐมวชนมีที่มาจากกระแสทางการเมืองสองกระแส กระแสแรกมีที่มาจากการทำทนายระบอบการปกครองในฝรั่งเศส อันเป็นความพยายามในการหยุดยั้งอิทธิพลของศาสนาที่ทำการบังคับต่อร่างกายของผู้คน โดยปรากฏในข้อเขียนที่ถูกเขียนขึ้นโดยผู้ที่ใช้นามแฝงว่า สตีเฟน จูเนียส บรูทิส (Stephen Junius Brutus) เรื่อง *Vindication Against Tyranny* และตีพิมพ์ในฝรั่งเศสในช่วง 1579 ซึ่งกล่าวถึงสงครามศาสนาของฝรั่งเศสในปี 1578 ที่มีขึ้นเพื่อต่อต้านกษัตริย์ กระแสดังกล่าวยืนยันถึงความคิดที่ว่า แม้การปกครองจะแสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้ปกครอง แต่ก็ไม่สมควรมองว่าอำนาจดังกล่าวมีที่มาจากอำนาจอธิปไตยของประชาชน ซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งผู้ปกครอง และเป็นอำนาจที่สามารถเรียกคืนได้หากผู้ปกครองไม่ได้ทำตามร่างกายขององค์อธิปัตย์ นอกจากนี้ การต่อต้านการปกครองของศาสนาในฝรั่งเศสยังส่งผลต่อเนื่องกับการปฏิวัติของอังกฤษในศตวรรษที่ 17 โดยเฉพาะการต่อต้านราชวงศ์สจวร์ต (Stuart) และความพยายามในการยกเลิกการปกครองโดยราชวงศ์ของรัฐบาล ในช่วงปี ค.ศ. 1640 – 1649 ด้วย แนวทางในการปฏิวัติอังกฤษดังกล่าว พบได้ในงานของ จอห์น ล็อก (John Locke) ซึ่งตอบคำถามถึงการที่ทรราชได้เข้าแย่งชิงอำนาจอธิปไตยจากประชาชน ว่าแท้ที่จริงแล้วอำนาจดั้งเดิมดั้งเดิมของประชาชนไม่ได้หายไปไหน แต่ติดอยู่กับประชาชนตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นอำนาจที่มอบให้กับรัฐบาลเพื่อการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีร่วมกัน ดังนั้น สมบัติของอำนาจอธิปไตยจะประจักษ์ได้

ก็ต่อเมื่อสมบัติของประชาชน และความเป็นประชาชนมีความเท่าเทียมกับการเป็นรัฐ รวมทั้งมุมมองของจอห์น มิลตัน (John Milton) เลขาธิการคนสำคัญของโอลิเวอร์ ครอมเวล (Oliver Cromwell) ที่เรียกร้องให้มีรัฐที่เสรีจากการปกครองของกษัตริย์ โดยส่วนหนึ่งของงานของมิลตัน ที่ชื่อว่า The Tenure of Kings and Magistrates ได้ กลายเป็นต้นแบบให้กับข้อเขียนต่าง ๆ ของบิดาผู้ก่อตั้งสหรัฐอเมริกาที่ยึดถือใน เจตจำนงเสรีตามธรรมชาติของประชาชน อำนาจอธิปไตยถูกครอบครองโดยร่างกาย ของประชาชนหรือรัฐตลอดเวลา และไม่สามารถที่จะเอาออกจากพวกเขาได้โดยไม่ ละเมิดสิทธิโดยกำเนิดตามธรรมชาติของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ เจตจำนงเสรีตามธรรมชาติ ของมนุษย์ จึงไม่ได้หายไปเมื่อพวกเขาเข้ามาอยู่ในรัฐแล้ว ในทางเดียวกัน ก็ยินยอมให้ พวกเขาคงไว้ซึ่งอำนาจในการถอดผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งที่พวกเขาตัดสินว่าเป็นกบฏ ต่อกฎหมายและเป็นศัตรูของรัฐ ออกจากการดำรงอำนาจในการปกครอง (Skinner, 2011)

สำหรับกระแสของรัฐแบบมวลชนในรูปแบบที่สอง มีที่มาจากแนวคิดของ การมีรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ในเชิงกว้าง นั่นก็ คือรัฐธรรมนูญภายใต้สาธารณรัฐนิยม (republicanism) ซึ่งปรากฏผ่านข้อเขียน ภาษาอังกฤษของเจมส์ แฮริงตัน (James Harrington) และ อัลเกอร์นอน ซิดนีย์ (Algernon Sidney) รวมถึงบิดาผู้ก่อตั้งของสหรัฐอเมริกา (Founding Fathers of the United States) ซึ่งแสดงให้เห็นการปกครองของเสรีชนภายในรัฐเสรี ที่แตกต่าง กับการปกครองแบบอำนาจสมบูรณ์ของกษัตริย์ ที่เหล่าประชาชนไม่ได้มีอิสระเสรีใน การปกครองตนเอง (Skinner, 2011)

3. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองแบบรัฐสมมติ (Fictional View)

ความคิดที่ถูกจัดว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองแบบรัฐสมมติ ปรากฏ ให้เห็นผ่านทฤษฎีเรื่องรัฐของโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ในบทที่ 13 อันเลื่องชื่อ

ของงานเรื่อง Leviathan (1651) โดยฮอบส์วาดภาพสิ่งที่ถูกเรียกว่าเงื่อนไขตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ายังเป็นสถานะที่ไม่ได้มีสังคมอยู่ ดังนั้น จึงไม่มีแม้กระทั่งสิ่งที่เรียกว่าอำนาจอธิปไตยของปวงชนดำรงอยู่ด้วย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงข้ามอย่างสิ้นเชิงกับมุมมองของวงศาวทิตยาแบบที่สอง หรือมุมมองแบบมวลชน ทั้งนี้ ทฤษฎีรัฐบาลแบบมวลชนเชื่อว่า สังคมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ตามสภาวะธรรมชาติ ซึ่งฮอบส์วิจารณ์ว่าเป็นเพียงภาพลวงตา สำหรับฮอบส์แล้ว สภาวะธรรมชาติเป็นสภาวะแห่งสงครามที่มนุษย์แต่ละคนทำต่อกันและกัน (war of all against all) เมื่อไหร่ก็ได้ เพราะพวกเขาไม่คิดว่าตนเองไม่สมควรได้ในสิ่งที่ตนเองอยากได้ จึงไม่สามารถไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ และนั่นทำให้ชีวิตของมนุษย์อยู่อย่าง “โดดเดี่ยว ยากแค้นลำเค็ญ น่ารังเกียจ ป่าเถื่อน และมีอายุขัยสั้น” (Hobbes, 1651/1997, p. 78)

แนวคิดของฮอบส์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วงกลางของศตวรรษที่ 17 ฮอบส์ไม่ได้เป็นแค่เป็นศัตรูของแนวคิดรัฐบาลแบบมวลชน แต่ยังเป็นศัตรูกับทฤษฎีเทวสิทธิ์ของกษัตริย์อีกด้วย เพราะสำหรับฮอบส์แล้ว อำนาจอธิปไตยของพระราชา เป็นเพียงการเป็นตัวแทนของประชาชน ที่ตัดสินใจร่วมกันก้าวออกจากสภาวะธรรมชาติ มาอยู่ในสถานะที่มีสังคมหรือรัฐ อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจในการปกครองของผู้ปกครองทั้งหลายจึงเป็นสิ่งสมมติ ที่จะมีตัวตนก็ต่อเมื่อต้องได้รับการยินยอมผ่านการทำพันธสัญญาจากประชาชนเสียก่อน ซึ่งรวมถึงอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าด้วย รัฐและสังคมการเมืองสำหรับฮอบส์ จึงเป็นเพียงสิ่งที่ถูกสร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นจากมนุษย์เท่านั้น ไม่ใช่สิ่งที่เกิดตามธรรมชาติ หรือถูกสร้างขึ้นโดยพระเจ้า และอำนาจอธิปไตยก็เปรียบเสมือนตัวแทน (representative) ของอำนาจที่ได้รับการยินยอมเห็นชอบให้ปกครอง ตัวแทนดังกล่าวมีนัยถึงผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะสามารถพูดแทนเจตจำนงของประชาชนได้ ไม่ใช่การมอบอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งหมดในนามของประชาชน ดังนั้น เจตจำนงของประชาชนกับของตัวแทนจึงต้องเป็นสิ่งเดียวกัน (Skinner, 2011)

อำนาจอธิปไตยในแง่นี้ ถือเป็นตัวแทนของเจตจำนงเพียงหนึ่งเดียวของรัฐ และคนที่ซึ่งเป็นตัวแทนดังกล่าว ก็คือคนของรัฐ (the person of the state; persona civitatis) หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า อำนาจอธิปไตยนี้ ในด้านหนึ่งก็คือตัวแทนของประชาชนในรัฐที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อดูแลสิ่งสาธารณะร่วมกัน (common good) และในอีกด้านหนึ่ง ก็คือรัฐนั่นเอง (Apeldoorn, 2020; Skinner, 2011)

4. ธรรมชาติของมนุษย์กับมุมมองรัฐแบบอำนาจรัฐธรรมนูญนิยมและอำนาจเชิงสถาปนา (Constitutionalism and Constituent Power)

ความคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ ในลักษณะที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับความคิดเรื่องรัฐและอำนาจอธิปไตย ดูเหมือนจะเป็นสิ่งมีความซับซ้อนเมื่อมองจากมุมมองแบบอำนาจรัฐธรรมนูญนิยมและอำนาจเชิงสถาปนา ในขณะเดียวกัน ความท้าทายในเรื่องอำนาจอธิปไตยของรัฐในโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่ ยิ่งเพิ่มทวีความซับซ้อนขึ้น ในด้านหนึ่ง เมื่อรัฐสมัยใหม่นึกถึงอำนาจอธิปไตย นักวิชาการส่วนหนึ่งซึ่งนำโดยแมกซ์ เว็บบอร์ (Max Webber) กล่าวถึงสถานะธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะของการดำรงอยู่แบบปัจเจกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองอย่างมีเหตุผล อันเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตามธรรมชาติ (Innate Self-Interest Rationality) แต่สถานะธรรมชาติของมนุษย์ดังกล่าว ขาดซึ่งการกำหนดเป้าหมายสิ้นสุด (end) ของมนุษย์อย่างที่สามารถเกิดขึ้นได้ในสภาวะของการมีสังคม เมื่อปัจเจกแต่ละคนมารวมกลุ่ม (Collectivity of Individuals) และกำหนดเป้าหมายเชิงคุณค่าอย่างมีเหตุผลจากการเรียนรู้ร่วมกัน (Learned Value Rationality) (Wallace, 1990, p. 210, 217) อย่างไรก็ตาม เว็บบอร์เลือกที่จะเบนเข็มการทำความเข้าใจโนทัศน์เรื่องอำนาจอธิปไตยไปที่ระบบของการใช้อำนาจ หรือก็คือระบบราชการ (Skinner, 2011)

ในอีกด้านหนึ่ง การทำความเข้าใจอำนาจอธิปไตย ได้ถ่างโอบมาที่การมุ่งเน้นเรื่องความชอบธรรมในขอบข่ายของการใช้อำนาจ ภายใต้เงื่อนไขของข้อเท็จจริงทาง

การเมืองระหว่างประเทศที่ว่าอำนาจอธิปัตย์ของรัฐสมัยใหม่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์อธิปัตย์ภายในรัฐอีกต่อไป โดยเฉพาะภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ตัวอย่างเช่น การเกิดขึ้นของสันนิบาตชาติ (League of Nations) ที่ซึ่งอำนาจในการตัดสินคดีบางอย่างถูกโอนไปที่ระบบ ระเบียบ ค่านิยม ประเพณี หรือองค์การระหว่างประเทศ ที่ในบางเรื่องก็ดูเหมือนว่าอาจจะเหนือกว่าอำนาจอธิปัตย์ภายในประเทศ สิ่งที่จะหมายถึงองค์อธิปัตย์ในยุคสมัยใหม่ จึงเป็นสิ่งที่ แฮโรลด์ ลาสกี (Harold Laski) เรียกว่า เป็นสิ่งที่จะต้องสามารถสั่งการได้โดยไม่มีการสั่งการ (Laski, 1919) มุมมองของรัฐในด้านนี้ จึงได้ขยายความเข้าใจจากการผูกติดกับอำนาจอธิปัตย์ในสังคมการเมืองหนึ่ง ๆ ตามหัวข้อด้านบนก่อนหน้านี้ มาสู่การเน้นที่ขอบเขตของอำนาจทางกฎหมาย นั่นก็คือ มุมมองแบบอำนาจอธิปไตยรัฐธรรมนูญนิยม (constitutionalism) ซึ่งกล่าวถึงรัฐในแง่ของรัฐธรรมนูญหรืออำนาจสูงสุดของอำนาจอธิปไตยที่บรรจุไว้ซึ่งที่มาและขอบเขตของการใช้อำนาจทางการเมืองและอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย ที่สอดคล้องกับสภาวะธรรมชาติ (state of nature) ของทั้งมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายบนโลกนี้

มโนทัศน์เรื่องรัฐธรรมนูญนิยมดังกล่าวเชื่อมโยงกับประเด็นเรื่องอำนาจอธิปไตย 2 รูปแบบ ได้แก่ อำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย (constituted power) และอำนาจในการสถาปนากฎหมาย (constituent Power) อำนาจรูปแบบแรกหรืออำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวพันกับความชอบธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ก่อนหน้านี้ โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายของรัฐ (authority) ในแง่นี้ อำนาจของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จึงไม่ใช่สิ่งที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสภาวะธรรมชาติของมนุษย์และสรรพสิ่งต่าง ๆ แต่เป็นสิ่งที่ถูกก่อรูปขึ้นภายหลัง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามตัวบทกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการบังคับใช้ในสังคม

อำนาจรูปแบบที่สอง ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกในงานวิจัยนี้ว่าอำนาจสถาปนา ถูกอธิบายไว้อย่างชัดเจนในช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศส โดยนักการเมืองชาวฝรั่งเศสนามว่า เอ็มมานูเอล ซีเยส์ (Emmanuel Sieyès) แม้ว่าซีเยส์จะไม่ได้กล่าวถึงรัฐหรือสังคมการเมืองอย่างตรงไปตรงมา แต่ความคิดของเขาเรื่อง ‘ชาติ’ (nation) ก็มีนัยของการทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว โดยซีเยส์มองว่า ‘ชาติ’ เป็นองค์ภาพของผู้ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่ดำรงอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายสามัญ (common law) และถูกนำเสนอโดยองค์กษัตริย์ผู้โดดเดี่ยวกัน ประเด็นสำคัญก็คือ องค์ภาพทางสังคมดังกล่าวไม่สามารถอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ ได้อย่างถาวร เพราะการดำรงอยู่ของผู้คนที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันนี้ ไม่สามารถละทิ้งสิทธิในเจตจำนงของตนเองได้ แม้ว่าภายหลังจะมีการก่อร่างสร้างสิ่งที่เรียกว่ากฎหมายหรือคำสั่งในการพิพากษาต่าง ๆ ขึ้นมาแล้วก็ตาม ในขณะที่อำนาจของชาติหรือองค์ภาพของผู้คนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเป็นสิ่งที่ได้โดยไม่จำกัด ตัวแทนของชาติยังคงต้องดำเนินการตามข้อกำหนดและขั้นตอนที่บรรจุอยู่ในนั้น ซึ่งในบางครั้ง อาจจะทำให้เกิดการสับสนและหลงลืมไปว่าการใช้เจตจำนงของตัวแทนชาติเหล่านั้นเป็นสิ่งเดียวกับอำนาจอธิปไตย แต่แท้จริงแล้ว เจตจำนงของตัวแทนชาติไม่ใช่สิ่งเดียวกับเจตจำนงของชาติหรืออำนาจอธิปไตย ซึ่งถือเป็นองค์ภาพของผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชาติที่มีอำนาจเหนือกว่ากฎหมาย และไม่สามารถอยู่ภายใต้กฎหมายใดได้อย่างถาวร แม้กฎหมายดังกล่าวจะเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐก็ตาม สำหรับผู้วิจัยแล้ว อำนาจสถาปนาในแบบที่สองดังกล่าว มีลักษณะเด่น 3 ประการ ในประการแรก คำว่า ชาติ รัฐ อำนาจอธิปไตย สังคมการเมือง องค์อธิปัตย์ องค์ภาพทางการเมือง และการรวมตัวของผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในมุมมองของแนวคิดอำนาจสถาปนาล้วนเป็นสิ่งเดียวกัน ประการต่อมา ชาติในฐานะผู้ถืออำนาจสถาปนา เป็นสิ่งที่มีสถานะเดียวกับปัจเจกบุคคลที่ดำรงอยู่ในสภาวะธรรมชาติ อำนาจสถาปนาในรูปแบบ

ที่สอง จึงแตกต่างจากอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายในแบบแรกที่มีองรัฐและอำนาจรัฐแยกออกจากมนุษย์ตามธรรมชาติ ในขณะที่สภาวะธรรมชาติของมนุษย์ตามมุมมองของอำนาจสถาปนา คือสิ่งเดียวกับสภาวะของพวกเขาในชาติหรือสังคมการเมือง และประการที่สาม ด้วยเหตุนี้ การใช้เจตจำนงของพวกเขาจึงต้องอยู่เหนือกว่า และเป็นอิสระจากรูปแบบของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เจตจำนงของผู้คนในชาติก็คือกฎหมายในตัวเอง และเป็นกฎหมายที่สูงสุดเหนือกฎหมายอื่นใดภายในรัฐ แม้กระทั่งกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ตาม (Arvidsson, Brännström and Minkinen, 2020, pp. 1 – 7)

อำนาจสถาปนามีที่มาจากสมมติฐานเบื้องต้นในยุครู้แจ้ง (Enlightenment) 2 หลักการพื้นฐาน ได้แก่ หลักการที่ว่าแหล่งที่มาสูงสุดของอำนาจทางการเมืองทั้งหมด ตั้งอยู่บนสิ่งที่เรียกว่า ‘ประชาชน’ (the people) และหลักการที่ว่า ‘รัฐธรรมนูญ’ คือเอกสารที่ถูกสร้างขึ้นโดยเฉพาะ ภายใต้หลักการพื้นฐานทั้ง 2 ดังกล่าว มโนทัศน์เรื่องอำนาจสถาปนาจะเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ก็ต่อเมื่อใช้ควบคู่ในบริบทของรัฐธรรมนูญที่เป็นเครื่องมือทางกฎหมายซึ่งได้รับอำนาจมาจากหลักการของการตัดสินใจด้วยตนเองของปวงชน (popular self-determination) (Loughlin, 2017, p. 2 - 3) ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งที่เปิดเผยให้เห็นถึงอำนาจสถาปนาของประชาชน ในการจัดทำและการจัดทบทวนของโครงสร้างใหม่ของสถาบันที่พวกเขาอยู่ภายใต้การปกครองนั้น (Loughlin, 2017, p. 3) ในประเด็นนี้ แอนเดรส คาลยวาส (Andreas Kalyvas) แสดงทรรศนะว่า อำนาจสถาปนาถือเป็นประชาธิปไตยสมัยใหม่ที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแค่เพราะเป็นความคิดที่เกิดขึ้นในชุมชนทางการเมืองสมัยใหม่ หรือเป็นอำนาจที่ก่อให้เกิดชุมชนประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะแนวคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่เป็นสิ่งที่สามารถพบได้ก็ต่อเมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับมโนทัศน์เรื่องอำนาจสถาปนานั่นเอง (Kalyvas, 2018, p. 87 – 117)

มุมมองเชิงทฤษฎีของอำนาจเชิงสถาปนาแสดงให้เห็นภาพในเชิงทฤษฎีของอำนาจทางการเมืองที่กว้างขวาง ไม่ประนีประนอม มีลักษณะปลายเปิด และเป็นรูปแบบเชิงอำนาจที่เป็นรูปธรรม แต่ในอีกทางหนึ่ง ก็แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการใช้อำนาจเมื่อพิจารณาย้อนกลับไปยังหลัง เมื่ออำนาจสถาปนาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแบกรับน้ำหนักของความชอบธรรม ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าอำนาจสถาปนาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอที่อยู่ในขอบเขตทางการเมืองเท่านั้น กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การสร้างความตึงให้กับอำนาจสถาปนาของประชาชนในช่วงของการกำเนิดและช่วงของการขยายตัวของอำนาจ รวมทั้งความจำเป็นของอำนาจในการแสดงรูปแบบในลักษณะจำกัดหรือบางส่วนนั้น ดูจะไม่แตกต่างกันเลยกับการแบ่งแยก (ก) อำนาจเบ็ดเสร็จของพระเจ้าในเชิงนามธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับจำนวนการกระทำที่เป็นไปได้ทั้งหมดที่พระเจ้าจะสามารถเลือกได้แต่กลับไม่เลือก ออกจาก (ข) การกระทำที่พระเจ้ามีพระประสงค์ที่จะทำจริง ๆ ที่สอดคล้องกับคำสั่งที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยธรรมชาติและความเมตตาของพระองค์ (Oakley, 2005) หรือก็คือปัญหาของอำนาจสถาปนาในการสร้างความชอบธรรมด้วยการสร้างข้ออ้างให้กับการตัดสินใจในอดีตที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน นั่นเอง

นอกจากแนวทางทั้ง 4 มุมมองที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในงานวิจัยครั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นผ่านอุดมการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ โดยใช้หลักเกณฑ์ทางด้านมิติของการแทรกแซงรัฐที่แตกต่างกัน ใน 2 มิติ มิติประการแรกเกี่ยวข้องกับบทบาทของรัฐในการกำหนดกรอบของกฎหมายต่อสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการปกป้องอาณาเขตของรัฐจากการรุกรานจากภายนอก และการรักษาค่านิยมทางศีลธรรมประเพณีบางประการ ตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบขวาใหม่ในสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกมักจะสนับสนุนให้มีการแทรกแซงในกิจกรรมของรัฐในมิติดังกล่าว อย่างการสนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายใน

การป้องกันประเทศ หรือการยึดมั่นในประเด็นทางศีลธรรม มิติประการที่สองเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของรัฐในการแทรกแซงระบบเศรษฐกิจ เพื่อควบคุมหรือจัดการกับการผลิตโดยตรง ให้ปลอดจากการเอารัดเอาเปรียบจากกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล หรือเพื่อการกระจายรายได้ใหม่ หรือเพื่อจัดทาสินค้าหรือบริการบนพื้นฐานที่แยกออกจากหลักการตลาด โดยสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. อุดมการณ์แบบเสรีนิยม

โดยหลักการแล้ว องค์กรประกอบของ 'เสรีนิยม' มักจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับระบอบเสรีประชาธิปไตย โดยลัทธิเสรีนิยม ซึ่งเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองก่อนประชาธิปไตย ยืนยันว่าปัจเจกควรมีเสรีภาพส่วนบุคคลในสังคม มากพอ ๆ กับที่สอดคล้องกับเสรีภาพของผู้อื่น ลัทธิเสรีนิยมมีจุดเน้นในเรื่องของปัจเจกนิยม และแพร่ขยายในศตวรรษที่ 17 – 18 โดยส่วนใหญ่เป็นปฏิกิริยาเชิงปรัชญาที่ต่อต้านลัทธิหลักการของคาทอลิกและระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่เผยแพร่ในยุโรปในช่วงเวลาดังกล่าว ในทางระเบียบแบบแผน ลัทธิเสรีนิยมมีแนวคิดที่ต้องการเสรีภาพที่เป็นอิสระจากรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้เสรีภาพหรือสิทธิของปัจเจกบางส่วนควรได้รับการปกป้องจากทั้งรัฐด้วย การถกเถียงระหว่างฝ่ายเสรีนิยมและสังคมนิยมจึงตั้งอยู่บนคำถามที่ว่า หลักการพื้นฐานของเสรีภาพหรือสิทธิ ควรเป็นอย่างไร รวมทั้งสิทธิเสรีภาพในการถือครองทรัพย์สิน ควรถูกนับรวมหรือนับแยกออกจากสิทธิเสรีภาพดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างพื้นฐานก็คือ เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการจัดตั้งองค์กร และเสรีภาพในการเลือกตั้งควรถูกรวมไว้ในฐานะของเสรีภาพของพลเมืองภายในรัฐเสมอ ในช่วงแรก เสรีนิยมวางกรอบของประชาธิปไตยโดยมุ่งไปที่การเป็นตัวแทนของรัฐบาล ในฐานะของกลไกที่ปกป้องชนชั้นผู้ถือครองทรัพย์สิน จากการแทรกแซงโดยพลการของกษัตริย์หรือของรัฐ ภายหลังการเติบโตของขบวนการเคลื่อนไหวแบบสังคมนิยม ขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิสตรี และ

การเคลื่อนไหวต่อต้านอาณานิคม เสรีนิยมก็ขยายขอบเขตของกลุ่มผู้สมควรได้รับการปกป้องดังกล่าวไปสู่พลเมืองทั้งหมดโดยไม่เลือกเพศหรือเชื้อชาติ ผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งได้กลายมาเป็นหลักการของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกในปัจจุบันด้วย (Dunleavy & O'Leary, 1987, p. 5)

2. อุดมการณ์แบบพหุนิยม

พหุนิยมเป็นแนวคิดที่เชื่อในการดำรงอยู่ของความหลากหลายทั้งทางสังคม สถาบัน ปฏิบัติการทางการเมือง ความคิด และคุณค่า เป็นแนวคิดที่ตรงข้ามกับแนวคิดที่เชื่อในหลักการหรือปัจจัยเพียงหนึ่งเดียว โดยสรุปแล้วแนวคิดพหุนิยมมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก แนวคิดพหุนิยมเป็นแนวคิดที่ตอบโต้แนวคิดแบบรัฐเอกราชที่มีอำนาจเดียวในลักษณะรวมศูนย์อำนาจ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านหลักการของอำนาจอธิปัตย์ ที่เชื่อมั่นในอำนาจสูงสุดและหนึ่งเดียวของรัฐ ประการที่สอง แนวคิดพหุนิยมให้คุณค่ากับกลุ่ม องค์กร และสถาบันที่เป็นอิสระจากกัน และมีความหลากหลาย (Hsiao, 1972; Nicholls, 1975) ประการที่สาม พหุนิยมยอมรับว่าอาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายใต้งานที่สลับซับซ้อนได้ ประการที่สี่ พหุนิยมยืนยันถึงความสำคัญของระบบตรวจสอบและถ่วงดุลในฐานะกลไกที่จะปกป้องไม่ให้เกิดรัฐบาลเอกราชได้ และประการสุดท้าย พหุนิยมต่อต้านความเป็นปัจเจกนิยมทางการเมืองโดยชี้ชวนให้เห็นถึงอันตรายของสังคมที่ผลประโยชน์ส่วนตนอยู่เหนือแรงผลักดันของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม (Dunleavy & O'Leary, 1987, p. 17) โดยนัยนี้ รัฐในมุมมองของแนวคิดพหุนิยม จึงเป็นเพียงสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจผลประโยชน์ต่าง ๆ ของกลุ่มผลประโยชน์นั้น เป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้การครอบคลุมของผลประโยชน์สาธารณะ ในขณะที่ความเป็นจริงแล้ว ผลประโยชน์เหล่านั้น เป็นเพียงผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันของปัจเจกต่าง ๆ ที่อยู่ภายในกลุ่มผลประโยชน์นั้น ๆ อันแสดงให้เห็นถึงความเป็นพหุนิยมที่หลากหลายในสังคม นั่นเอง

3. อุดมการณ์แบบชาตินิยม

แนวคิดแบบชาตินิยมมีรากฐานมาจากแนวคิดอนุรักษนิยมในศตวรรษที่ 19 ที่สนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของโครงสร้างสังคมแบบก่อนประชาธิปไตย และก่อนยุคอุตสาหกรรมของยุโรป ซึ่งรวมถึงสนับสนุนแนวทางแบบลำดับชั้นตามสายเลือด ครอบครัว การแบ่งตามสถานภาพ และสถาบันนิยมแบบปิตาธิปไตย ที่ให้การยอมรับว่าเพศชายต้องเป็นผู้ปกครองเหนือเพศหญิงในทุกครัวเรือน อนุรักษนิยมบางส่วนถูกจัดว่าเป็นพวกปฏิกิริยาในความหมายดั้งเดิม กล่าวคือ ต้องการกลับไปสู่อดีต และต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แนวคิดอนุรักษนิยมจึงเป็นแนวคิดที่ต่อต้านแนวคิดประชาธิปไตยแบบมวลชน และวางตัวเองอยู่ตรงข้ามกับแนวคิดที่สนับสนุนความเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นความเท่าเทียมก่อนกฎหมาย หรือความเท่าเทียมในโอกาส ด้วยเหตุนี้ แนวคิดอนุรักษนิยมดั้งเดิมจึงต่อต้านความเป็นรัฐชาติ (nation-state) แบบสมัยใหม่ (modernity) ที่เชื่อในความเท่าเทียมกันของพลเมืองทุกคนที่มีมาก่อนอำนาจอธิปไตย และหันไปสนับสนุนรูปแบบยุคกลางที่เชื่อในแนวทางแบบองค์การของอินทรีทั้งหมดที่ยอมรับการกระจายตัวและแบ่งแยกของอำนาจทางการเมืองโดยทั่วไป ระหว่างขุนนาง คริสตจักร และกษัตริย์ การเกิดขึ้นของแนวคิดชาตินิยมและลัทธิจักรวรรดินิยมที่ทรงอำนาจ ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองของอนุรักษนิยมและแนวคิดชาตินิยมที่มีต่อรัฐชาติสมัยใหม่ จากเดิมที่ให้ความสำคัญกับมวลชนและพลเมือง ไปสู่การยอมรับความเป็นรัฐชาติแบบใหม่ ที่ซึ่งแนวคิดแบบปิตาธิปไตย เกียรติยศ ชนชั้น และคุณธรรม สามารถที่จะหาที่ยืนของตนเองภายในรัฐ (Dunleavy & O'Leary, 1987, p. 73)

4. อุดมการณ์ที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีสัญญาประชาคม

สัญญาประชาคมเป็นแนวคิดหนึ่งในทฤษฎีทางปรัชญาการเมือง โดยมีนักทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) จอห์น ล็อก (John Locke) และ ฌอง ชาร์ค รุสโซ (Jean-Jacques Rousseau) แนวคิดสัญญาประชาคมตั้งคำถาม

และสำรวจถึงหลักการที่เกี่ยวข้องกับต้นกำเนิดและความชอบธรรมของการดำรงอยู่ของรัฐ โดยการแสดงให้เห็นถึงเหตุผลของการเกิดขึ้นของสังคม จากจุดตั้งแต่เริ่มต้นใน 'สภาวะธรรมชาติ' (state of nature) ในแง่นี้ สภาวะธรรมชาติตามทฤษฎีสัญญาประชาคมจึงถูกจัดเป็นสภาวะที่ไม่มีรัฐหรือการจัดสังคมในรูปแบบอื่นใด นักทฤษฎีสัญญาประชาคมสังคมจะสำรวจว่าข้อตกลงพื้นฐานระหว่างผู้คนประเภทใด ที่อาจนำไปสู่การก่อตัวของรัฐ และหลักการของความยุติธรรมแบบใดที่จะทำให้ข้อตกลงดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Cresswell, 2021, p. 251)

5. อุดมการณ์แบบรัฐนิยมและสาธารณรัฐนิยม

อุดมการณ์แบบรัฐนิยม และอุดมการณ์แบบสาธารณรัฐนิยม มีจุดร่วมในการกล่าวถึง 'รัฐ' ในลักษณะของพื้นฐานของอำนาจในการปกครอง แต่อุดมการณ์ทั้งสองเป็นขั้วอุดมการณ์ที่ตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง โดยการจัดวางอำนาจดังกล่าวไว้ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน แนวคิดรัฐนิยม มองว่า 'รัฐ' เป็นตัวการสำคัญที่กำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิตสาธารณะ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดมโนทัศน์ต่าง ๆ ทั้งรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญนิยม นิติธรรม (rule of law) และหลักกฎหมาย (Rechtstaat) อำนาจอธิปัตย์ พลเมือง ประชาธิปไตย สิทธิ และอำนาจ รวมทั้งจะไม่ยอมรับการมีอยู่ของอัตลักษณ์อื่นที่นอกเหนือไปจากลักษณะทั้ง 2 ดังกล่าว อย่างเช่น แนวคิดความเป็นชุมชน หรือแนวคิดปัจเจกที่ไม่มีความเชื่อมโยงกับรัฐ ในขณะที่แนวคิดสาธารณรัฐนิยม มีจุดเน้นที่การแบ่งและสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจ และที่มาของการใช้อำนาจในการกำหนดและบังคับใช้กฎหมายของรัฐ การสร้างอัตลักษณ์ให้กลายเป็นหนึ่งเดียว โดยการมองว่า ผู้คนจะแสดงอัตลักษณ์ในเชิงสาธารณะและมีความหมายทางการเมืองก็ต่อเมื่ออยู่ภายใต้มโนทัศน์ของสิ่งที่มีสถานะเทียบเท่ากับอัตลักษณ์ของความเป็นปัจเจก ซึ่งก็คือรัฐในรูปแบบสาธารณรัฐ นั่นเอง (Malan, 2017, p. 3)

6. อุดมการณ์แบบมาร์กซิสต์

มุมมองแบบมาร์กซิสต์เป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญของทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ที่ได้ถูกนำไปพิจารณาถกเถียงอย่างมากตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ซึ่งอาจจะแบ่งได้ง่าย ๆ เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก ระบบความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเฟรดริกซ์ เองเกล (Friedrich Engels) ซึ่งเรียกว่า ‘มาร์กซิสต์แบบดั้งเดิม’ (Classical Marxism) และส่วนที่สอง แนวคิดมาร์กซิสต์ภายหลังการเสียชีวิตของคาร์ล มาร์กซ์ (Marxism after Marx) แนวคิดมาร์กซิสต์มีบทบาทในการวิพากษ์ระบอบทุนนิยมและประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่รุนแรงและเด่นชัดที่สุด โดยเฉพาะทฤษฎีมาร์กซิสต์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐ ถือว่ามาร์กซิสต์เป็นอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของรัฐบาลในบางประเทศ ที่มีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อปฏิวัติระบอบ ‘ชนชั้นนายทุน’ (bourgeois) (Meek, 1973)

สรุปและอภิปรายผล

ในทางปรัชญาการเมือง ไม่เคยมีข้อตกลงสมบูรณ์ที่เห็นพ้องในการให้คำนิยามคำว่า ‘รัฐ’ นักทฤษฎีการเมืองที่แตกต่างกัน ก็จะเผยแพร่ทัศนะของตนเกี่ยวกับรัฐในกรอบที่แตกต่างกันด้วย และเป็นที่ยอมรับกันว่าคำดังกล่าวเป็นสิ่งที่แข่งขันกันในการให้คำนิยามได้ คำศัพท์ที่เรียกว่า ‘รัฐ’ หรือที่มีนัยในเชิงรัฐ รวมทั้งการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งใช้อภิปรายถกเถียงในทางทฤษฎีการเมืองและกฎหมายในสมัยใหม่ ที่สามารถสืบค้นได้อย่างเก่าแก่ที่สุด อยู่ในช่วงตอนปลายของศตวรรษที่ 16 และในช่วงต้นของศตวรรษที่ 17 (Skinner, 2009, p. 306) โดยได้รับอิทธิพลจากการถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับอำนาจสูงสุดในการปกครอง ที่เรียกว่า *summa potestas* (Brett, 1997; Hopfl, 2004, p. 187 – 221) รวมทั้งพัฒนาการของกฎหมายฝรั่งเศสเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย และข้อเขียนเชิงวิชาการของชาวอิตาลีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเหตุผลในการดำรง

อยู่ของรัฐ ด้วยการบรรจบกันของจุดยืนทางความคิดต่าง ๆ เหล่านี้ คำว่า ‘รัฐ’ จึงได้ถูกนำไปใช้เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการอ้างอิงถึงรูปแบบพิเศษของสมาคมหรือการรวมกลุ่มของพลเมืองที่อาศัยอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของกษัตริย์หรือกลุ่มชนชั้นนำ

ผลจากการศึกษาแนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์และรัฐตามแนวทางของวงศาวิชยาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความคิดทางการเมืองในเรื่องของธรรมชาติมนุษย์ที่สัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและมีอยู่ของรัฐ ซึ่งมีความน่าสนใจในประเด็นสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก การศึกษาในครั้งนี้นำไปสู่การขยายขอบเขตของรัฐจากนิยามเรื่องดินแดนหรืออาณาเขต ไปสู่มิติทางอุดมการณ์ อำนาจในมุมมองต่าง ๆ ได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจเชิงสถาปนาในการกำหนดกฎหมาย และอำนาจหน้าที่ มิติด้านการเมืองของประชาชน เทววิทยา ความรุนแรงและการปะทะทางการเมือง และมุมมองรัฐในเชิงสมมติ ซึ่งในด้านหนึ่ง การขยายขอบเขตของการนิยามรัฐ ได้นำมาซึ่งการปกป้องคุ้มครองแนวคิดเรื่องรัฐและการมีอยู่ของรัฐ ตัวอย่างเช่น การกล่าวถึงรัฐในแง่ของการรวมกลุ่มของเจตจำนงร่วมกันของมวลชน ทำให้ความเป็นรัฐยังคงอยู่แม้ความสนใจจะถูกหันเหไปที่ประชาชน แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็ทำให้อัตลักษณ์เฉพาะตัวของรัฐในเชิงพื้นที่และขอบเขตสูญเสียไปได้

ประการที่สอง มุมมองต่าง ๆ เรื่องธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในเชิงวงศาวิชยา เผยให้เห็นถึงขอบเขตของรัฐศาสตร์และการศึกษาทางการเมืองที่กว้างขวางและซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะจากบริบทของสังคมการเมืองสมัยใหม่ ที่ซึ่งรัฐถูกนำมาเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับประเด็นต่าง ๆ ในโลกการเมืองสมัยใหม่ ทั้งตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐที่อยู่ภายในรัฐ อย่างเช่น พลเมือง และภายนอกรัฐ อย่างเช่นองค์การระหว่างประเทศ

ประการที่สาม การมองรัฐในเชิงกว้างอย่างแนวทางวงศาวิชยา นำมาสู่การตั้งคำถามถึงอำนาจและขอบเขต รวมทั้งการจัดวางรัฐในบริบทของโลกสมัยใหม่ ที่ในด้านหนึ่ง รัฐได้มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ในการกำหนดอัตลักษณ์และการรวมกลุ่มของ

พลเมือง กล่าวคือ การเป็นพลเมืองของรัฐจะทำให้ได้รับสิทธิและประโยชน์บางประการที่ไม่ได้มีให้กับบุคคลไร้รัฐหรือไม่ได้สังกัดรัฐ รวมทั้งมุมมองเชิงบวกในการเป็นพวกพ้องพันธมิตรเดียวกันของผู้คนภายในรัฐ และในขณะเดียวกัน การเพิ่มความสำคัญดังกล่าวก็อาจเป็นอุปสรรคให้กับการรักษาสีทิมมนุษยชนในระดับสากล ดังที่ ฮานนา อาเรนต์ หนึ่งในนักทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ที่โดดเด่นได้เคยกล่าวไว้ว่า แนวคิดเรื่องรัฐชาติถือเป็นแนวคิดที่เป็นปัญหา เนื่องจากการปกป้องสิทธิมนุษยชนในระบบรัฐชาตินั้น ผูกติดอยู่กับสิทธิของความเป็นพลเมืองของรัฐ ซึ่งส่งผลให้มนุษย์ได้รับการปกป้องสิทธิของตนเองก็ต่อเมื่อเป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ภายในรัฐใดรัฐหนึ่งเท่านั้น (Arendt, 1976, 1994) ในอีกด้านหนึ่ง รัฐกลับดูเหมือนว่าจะมีความสำคัญลดลง จากการก้าวเข้ามาของตัวแสดงระดับระหว่างประเทศ เช่น ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ การรวมกลุ่มเชิงภูมิภาคสหภาพยุโรป ที่ทำให้รัฐต้องสละซึ่งอำนาจอธิปไตยบางประการ และเชื้อเพลิงตัวแสดงระหว่างประเทศเหล่านั้น รวมทั้งแนวคิดการปกครองตนเองของประชาชนที่ต้องการล้มเลิกรัฐต่าง ๆ อย่างเช่นสังคมนิรัฐแบบยูโกสลาเวีย หรือแบบอนาธิปไตย ซึ่งทำให้การมีอยู่ของรัฐถูกตั้งคำถามต่อมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

งานวิจัยในครั้งนี้นำเสนอการทำความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และรัฐ ในมุมมองทางทฤษฎีการเมือง ด้วยการมองรัฐเชิงกว้างในแนวทางวงศาวិทยา ซึ่งนำมาสู่ข้อเสนอแนะ ในการมอง และการจัดวางสิ่งที่เรียกว่า ‘รัฐ’ ที่ไม่ได้กำหนดคำจำกัดความในฐานะของรูปแบบองค์การ หรือการจัดองค์กรทางการเมืองและชุดของสถาบันการปกครอง เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำหน้าที่ของการเป็นสังคมนการเมืองภายใต้บริบทที่ซับซ้อนของภาวะสมัยใหม่ การทำ

ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในทางปรัชญาการเมืองดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงพลวัตที่หลากหลายของทฤษฎีการเมืองในมุมมองใหม่ๆ ซึ่งอาจจะดูเหมือนว่าเป็นการศึกษาในเชิงนามธรรม แต่ในท้ายที่สุดแล้ว จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้ผู้ศึกษาสามารถขยายความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับรัฐ สังคมการเมือง ในเชิงรูปธรรมของปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริง และนำไปสู่การเปิดพื้นที่ให้กับองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไป อาจทำการศึกษาแนวทางวงศาวิทยาในมิติทัศน์ทางทฤษฎีการเมืองอื่นๆ เช่น ความยุติธรรม (justice) อำนาจหน้าที่ (authority) ความชอบธรรม (legitimacy) การปกครองตนเอง (autonomy)

บรรณานุกรม

- Alexander, J. (2014). “Notes Towards a Definition of Politics.” **Philosophy**, 89(2): 273–300.
- Apeldoorn, L. (2020). “On the Person and Office of the Sovereign in Hobbes’ *Leviathan*. ” **British Journal for the History of Philosophy**, 28(1): 49 – 68,
- Arendt, H. (1958). **The Human Condition**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Arendt, H. (1976). **The Origins of Totalitarianism**. New York: Harvest Book.
- Arendt, H. (1994). **Altogether Elsewhere: Writers on Exile**. Boston: Faber and Faber.

- Arvidsson, M., Brännström, L., Minkinen, P. (2020). “Editors’ Introduction.” **Constituent Power: Law, Popular Rule and Politics**. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Berridge, G. R. (2001). “Machiavelli: Human Nature, Good Faith, and Diplomacy.” **Review of International Studies**, 27(1): 539–556.
- Blokker, P. (2019). “Populism as a constitutional project.” **International Journal of Constitutional Law**, 17(2): 536–553.
- Bodin, J. (1606). **The Six Books of a Commonwealth**. Oxford: Basil Blackwell Oxford.
- Brett, A. S. (1997). **Liberty, Right and Nature: Individual Rights in Later Scholastic Thought**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bueno da Rosa, M. (2019). **A Study from Design of Human Nature in Machiavelli**. Retrieved 20 February 2022 from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3496966>.
- Cesa, M. (2014). **Machiavelli on International Relations**. Oxford: Oxford University Press.
- Collingwood, R. G. (1995). **Essay in Political Philosophy**. Oxford: Clarendon Press.
- Cresswell, J. (2021). **Oxford Dictionary of Word Origins**. Oxford: Oxford University Press.
- Crick, B. (2013). **In Defence of Politics**. London: Bloomsbury.
- Das, A. N. (1975). “Theories of State: Aristotle to Marx.” **Social Scientist**, 3(8): 63–69.

- Dunleavy, P., O'Leary, B. (1987). **Theories of the State: The Politics of Liberal Democracy**. London: Red Globe Press.
- Frazer, E. and Hutchings, K. (2008). "On Politics and Violence: Arendt Contra Fanon." **Contemporary Political Theory**, 7(1): 90-108.
- Hexter, J. H. (1973). **The Vision of Politics on the Eve of the Reformation: More, Machiavelli, and Seyssel**. New York: Basic Books.
- Hobbes, T. (1651/1997). **Leviathan**. London: Touchstone.
- Hopfl, H. (2004). **Jesuit Political Thought: The Society of Jesus and the State, c.1540-1630**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hsiao, Kung C. (1927). **Political Pluralism**. London: Kegan Paul.
- James I, (1609). **Speeches to Parliament**. Retrieved 20 February 2022 from
<https://ca01001129.schoolwires.net/cms/lib/CA01001129/Centricity/Domain/270/KingJamesSpeechtoParliamentwithQuestions.pdf>.
- Kalyvas, A. (2018). **Political Concepts: A Critical Lexicon**. New York: Fordham University Press.
- Kantorowicz, E. H. (2016). **The King's Two Bodies: a study in Mediaeval Political Theology**. Princeton: Princeton University Press.
- Kellison, M. (1621). **The Right and Jurisdiction of the Prelate, and the Prince**. Retrieved 1 May 2022 from
<https://quod.lib.umich.edu/cgi/t/text/text-idx?c=eebo2;idno=A04779.0001.001>.
- Laski, H. (1919). **Authority in the Modern State**. London: Allen and Unwin.

- Leftwich, A. (2004). **What is Politics?: The Activity and Its Study**. Cambridge: Polity.
- Loughlin, M. (2017). **Constitutionalism beyond Liberalism**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Machiavelli, N. (1961). **The Prince**. Harmondsworth: Penguin.
- Malan, K. (2017). “The Foundational Tenets of Johannes Althusius’ Constitutionalism.” *PER/PELJ*, 20(1): 2–31.
- Meek, R. L. (1973). **Studies in the Labour Theory of Value**. London: Lawrence and Wishart.
- Minogue, K. (1995). **Politics: A Very Short Introduction**. Oxford: Oxford University Press.
- Nicholls, D. (1975). **The Pluralist State**. London: Macmillan.
- Oakeshott, M. (2003). **On Human Conduct**. Oxford: Clarendon Press.
- Oakley, F. (2005). **Natural Law, Laws of Nature, Natural Rights: Continuity and Discontinuity in the History of Ideas**. London: Continuum.
- Power, C. R. (2020). “Witchcraft, Human Nature, and Political Theology in Jean Bodin’s *de la Démonomanie des sorciers*. ” **Political Theology**, 21(6): 496–511.
- Providera, T. (2021). “State in Renaissance Politics. ” **Encyclopedia of Renaissance Philosophy**. Retrieved 1 June 2022 from https://doi.org/10.1007/978-3-319-02848-4_630-2.

- Ranciere, J. (2010). **Dissensus on Politics and Aesthetics**. London: Continuum.
- Ross, E. J. (1946). “The Social Theory of Jean Bodin.” **The American Catholic Sociological Review**, 7(4): 267–272.
- Schmitt, C. (2007). **The Concept of the Political**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Skinner, Q. (2009). **A Genealogy of the Modern State**. Oxford: Oxford University Press.
- Skinner, Q. (2011). **A Genealogy of the State (Lecture Transcript)**. Retrieved 20 January 2022 from <https://cluelesspoliticalscientist.wordpress.com/2017/05/18/a-genealogy-of-the-state-by-quentin-skinner-lecture-transcript/>.
- Urbinati, N. (2017). “Populism and the Principle of Majority.” **The Oxford Handbook on Populism**. Oxford: Oxford University Press.
- Wallace, W. L. (1990). “Rationality, Human Nature, and Society in Weber's Theory.” **Theory and Society**, 19(2): 199–223.